

PÖYTÄKIRJA

Julkaisufoorumi-hankkeen ohjausryhmä

Aika: perjantai 3.2.2012 klo 10-12

Paikka: Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki, Sali 401

Läsnä: Ilkka Niiniluoto, puheenjohtaja (2-9)
Jäsenet: Juha Haataja
Mirja Iivonen
Jyrki Ilva
Heikki Mannila, varapuheenjohtaja (1-4)
Olli Martio
Olli Poropudas
Laura Raaska
Sihteeristö: Aura Korppi-Tommola
Tuija Raaska
Liisa Savunen
Otto Auranen (3, 5-8)
Janne Pölönen (1-2, 4)

1. Kokouksen avaus

Varapuheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00.

2. Ilmoitusasiat

- Keskusteltiin Julkaisufoorumi-luokituksen ja viittausindikaattorien vertailusta Web of Science -tietokannan aineiston perusteella:
 - o Todettiin että selvitys on asianmukaisesti laadittu, ja että se voidaan julkaista tekijöiden nimissä Julkaisufoorumi-hankkeen verkkosivulla.
 - o Tuloksia voidaan hyödyntää Julkaisufoorumi-hankkeen loppuraportissa.
 - o Selvityksen otsikossa olisi hyvä korostaa, että kyseessä on viittausindeksien ja Julkaisufoorumi-luokituksen vertailu.
 - o Vertaisarvioinnin osalta on hyvä tuoda esiin, että myös Suomen Akatemia ja monet yliopistot ovat käyttäneet sitä omissa arvioinneissaan.
 - o Selvityksessä pitäisi selvästi esittää myös Julkaisufoorumi-hankkeen tavoitteet: tuottaa julkaisutoiminnan laatua yliopistojen tasolla kuvaava indikaattori, ja kohottaa suomalaisen tieteellisen julkaisemisen ambitiotasoa.
 - o Kuvioiden värit olisi muutettava niin, että ne erottuvat musta-valko-tulostuksessa.
 - o Johtopäätöksissä on korostettava, että Julkaisufoorumi-luokitusta ei ole tarkoitettu tieteenalojen väliseen vertailuun tai yksittäisen tutkijan arviointiin. On parempi lopettaa selvitys myönteiseen viestiin, että viittausindeksit ja Julkaisufoorumiluokitukset antavat karkealla tasolla samansuuntaisia tuloksia.
 - o Liitteiden 1 ja 2 kaavioiden perusteella voi vetää hätäisiä johtopäätöksiä julkaisutoiminnan laadusta.
 - o Toisaalta liitteiden 1 ja 2 antama tieto viittausindeksien ja Julkaisufoorumi-luokitusten vastaavuudesta paneelialojen ja yliopistojen sisäisissä tarkasteluissa tuottaa kriittistä tietoa indikaattorien käyttäytymisestä.

- Jos liitteiden 1 ja 2 kaaviot julkaistaan, on korostettava että ne ovat esimerkkikaavioita, joilla pyritään havainnollistamaan Julkaisufoorumi-luokituksen suositeltavia/ei-suositteluvia käyttötapoja, ja että niillä ei pyritä kuvaamaan tarkastelun kohteena olevien julkaisujen laatua.
- Jätettiin vertailun tehneen työryhmän harkittavaksi, julkaistaanko kaaviot osana selvitystä, vai olisivatko ne saatavissa erillisen linkin kautta.
- Julkaisufoorumi-seminaari pidetään 6.2. klo 10-16 Helsingin yliopistomuseo Arppeanumin auditoriossa

3. Arviointikriteerien muuttaminen suomenkielisten sekä muiden kuin englanninkielisten lehtien ja sarjojen osalta

Julkaisufoorumin ohjausryhmälle on luovutettu 60 tieteellisen seuran allekirjoittama kannanotto, jossa on kaksi pääargumenttia:

- suomeksi julkaisevien tieteellisten lehtien ja sarjojen asema on ongelmallinen, koska ne voivat arviointikriteerien mukaan olla pääosin vain tasolla 1
- englanninkielisillä lehdillä ja sarjoilla on yliedustus tasolla 2 (ja tasolla 3).

Kannanoton mukaan nämä seikat haittaavat yhteiskunta- ja humanististen tieteiden kannalta korkeatasoisten ja tärkeiden tutkimustulosten julkaisemista. Samoja argumentteja on esitetty Julkaisufoorumi-hankkeen aikana aiemminkin. Luonnon-, lääke- ja teknisissä tieteissä vastaavaa ongelmaa ei ole nostettu esiin.

Sihteeristö esitti, että ohjausryhmä muuttaa Julkaisufoorumin arviointikriteereitä liitteessä 1 kuvatulla tavalla, ja että päätös toteutetaan vuoden 2012 aikana.

Keskustelussa tuotiin esille seuraavat seikat:

- Julkaisujen laatu ja vaikuttavuus ovat eri asioita
- Voitaisiin luoda oma kategoria kotimaiselle julkaisemiselle
- Jos muutetaan arviointikriteereitä yhteiskunta- ja humanististen tieteiden osalta, voi tulla kritiikkiä muilta aloilta (esim. maatalous- ja metsätieteistä)
- Kannanotossa pidetään Julkaisufoorumia kannatettavana ideana, mutta toteutuksessa nähdään ongelmia
- Yliopistojen rahoitusmalli kummittelee taustalla keskustelussa
- Yliopistorahoitukselle ei Julkaisufoorumi voi mitään, mutta voidaan kuitenkin muuttaa luokitusta
- Joillain aloilla luokittelussa on jäänyt katvealueita
- Yliopistojen rahoitusmalli tekee tason 1 ja 2 eron merkittävämmäksi kuin alun perin ajateltiin
- Suomalaisissa lehdissä julkaistaan tutkimusaiheista, joita vaikea saada läpi kansainvälisissä lehdissä
- Sihteeristön esitys tasolle 2 nostettavasta yhdestä suomenkielisestä lehdestä kullakin alalla voi olla liian mekanistinen
- Joitain tekniikan aloja koskee sama ongelma kuin kannanotossa mainittuja aloja
- On esitetty ongelmana, että luokitus ohjaa, mutta sehän tarkoituskin
- Tutkimusaiheiden kontekstualisointi vaatii suomalaisista aiheista julkaisevilta paljon kansainvälisillä foorumeilla
- Kannanotossa kaikuja myös yhteiskunnallisen vaikuttavuudesta julkaisutoiminnassa, mutta kannattaako tuoda tätä ulottuvuutta luokitukseen
- Kannanoton taustalla selvästi rahoitusmalli, joka ei kuitenkaan ole Julkaisufoorumin käsissä

- Yliopistojen entisissä julkaisusarjoissa harjoitetaan vaikuttavaa kansainvälistä julkaisutoimintaa

Päätettiin, että:

- paneelit 14 ja 16-23 voivat valita suomalaista yhteiskuntaa, kulttuuria ja historiaa käsittelevää tutkimusta julkaisevia, johtavia suomen- tai ruotsinkielisiä lehtiä/sarjoja tasolle 2,
- ne paneelit, joiden alaan kuuluu ERIH-arvioinnissa olleita lehtiä/sarjoja, voivat valita ERIH A -luokkaan luokiteltuja, muilla kuin pelkästään englanninkielellä julkaisevia johtavia lehtiä/sarjoja tasolle 2,
- paneelit päättävät, montako lehteä/sarjaa valitaan, määrää ei rajoiteta yhteen nimekkeeseen per ala,
- tieto päätöksestä lähetetään tiedeseurojen kannanoton yhteyshenkilöille eteenpäin levitettäväksi.

4. Julkaisufoorumi-hankkeen raporttiluonnos

Sihteeristön laatima luonnos hankkeen raportiksi on liitteenä 2. Hankkeen talousarviossa on varauduttu myös ruotsin- ja englanninkielisen raportin julkaisemiseen.

Sihteeristö esitti, että

- raportista tehdään sähköinen julkaisu, joka julkaistaan TSV:n verkkosivuilla
- raportin suomenkielinen käsikirjoitus on valmis viimeistään 29.2.
- suomenkielinen raportti julkaistaan huhtikuun 2012 loppuun mennessä.

Keskustellaan raporttiluonnoksesta ja päätetään raportin formaatista, julkaisuaikataulusta sekä ruotsin- ja englanninkielisten versioiden tarpeesta.

Keskustelussa esitettiin seuraavat kommentit raporttiluonnoksesta:

- Hankkeen perustamisen taustalla ollutta keskustelua ja selvitystyötä julkaisutoiminnan laadunarvioinnista sekä harkittujen menetelmien (vertaisarviointi, viittausindeksit ja julkaisukanavaluokitukset) hyviä ja huonoja puolia on tuotava esiin laajemmin.
- Hankkeen tavoitteet on tuotava selvästi esiin.
- Julkaisufoorumi-luokitus tarjoaa nopeamman uusinta julkaisutoimintaa mittaavan indeksin, kun taas viittausanalyysit kohdistuvat huomattavasti vanhempiin julkaisuihin.
- Esitellään tarkemmin muiden maiden julkaisukanavaluokituksia, ennen kaikkea pohjoismaisia esikuvia, ja selitetään kuinka Julkaisufoorumi-luokitus eroaa näistä. Tässä on hyvä todeta myös Australian mallin heikkoudet.
- Perustellaan tarkemmin miksi hankkeen sijoituspaikaksi valittiin TSV.
- Kuvataan paneelien jäsenten valintaa tarkemmin. Tähän tulisi liittää tilastoja saaduista ehdotuksista ja valinnoista: tieteenalojen, sukupuolten ja organisaatioiden edustavuudesta paneeleissa.
- Lisätään julkaisufoorumi-luokituksen esittelyyn osia Julkaisufoorumi-luokituksen ja viittausindikaattorien vertailua koskevasta selvityksestä.
- Poistetaan taulukosta X ”Lehtien ja sarjojen jakautuminen paneeleittain ja tasoittain” rivit ”Kaikki” ja ”JUFO”, ja puhutaan taulukon X ”Lehti- ja sarjaluetteloiden päällekkäisyys paneeleittain” otsikossa pikemmin monitieteisyydestä. Tätä voisi myös esitellä mahdollisuuksien mukaan tasoluokittain.
- Muistettava esittää luettelo paneelien nimistä.
- Käytettävä systemaattisesti ilmaisia lehdet ja sarjat, nyt puhutaan välillä vain lehdistä.

Päätettiin, että

- raportista tuotetaan ainoastaan suomen-, ruotsin- ja englanninkielinen verkkojulkaisu,
- englanninkielisen version osalta on mietittävä, onko siihen tarkoituksenmukaista sisällyttää esim. kuvaus arviointiprosessista,
- sihteeristö toimittaa uuden version raportista sähköpostilla kommentoitavaksi nykyisen ohjausryhmän jäsenille helmikuun lopussa.

5. Julkaisufoorumin uuden ohjausryhmän valinnan valmistelu

Julkaisufoorumi-hanke päättyy 29.2.2012. Ohjausryhmän hyväksymässä Julkaisufoorumin päivityssuunnitelmassa on esitetty uudesta ohjausryhmästä kaksi vaihtoehtoa.

Ensimmäisessä vaihtoehdossa ohjausryhmään kuuluu 11-12 henkeä, joista 5-6 valitaan kaikkien päätiiteenalojen edustajina, ja lisäksi on ohjausryhmässä on edustajat OKM:stä, Unifista, SA:sta, CSC:sta, Suomen yliopistokirjastojen neuvostosta ja Kansalliskirjastosta. Yksi tieteenalaedustaja ja samalla ohjausryhmän puheenjohtaja on TSV:n hallituksen jäsen. Ryhmän nimittää TSV:n hallitus.

Toisessa vaihtoehdossa tieteelliseen ohjausryhmään kuuluu 8-9 henkeä, ja siinä ovat päätiiteenalojen edustajien lisäksi OKM:n, Unifin ja SA:n edustajat. Tieteellisen ryhmän nimittää TSV:n hallitus. Teknisen asiantuntijaryhmän toiminnasta vastaisi CSC tai kansallista julkaisurekisteriä kehittävä taho.

Päätettiin, että:

- valitaan ohjausryhmä ensimmäisen vaihtoehdon mukaisesti,
- pyydetään ehdotuksia päätiiteenalojen edustajiksi kaikilta tieteellisiltä seuroilta ja organisaatioiden edustajiksi ko. organisaatioilta,
- pyydetään ehdotuksia pääsiäiseen mennessä,
- valitaan uusi ohjausryhmä TSV:n hallituksen kokouksessa toukokuussa.

6. Muita asioita

Puheenjohtaja kiitti ohjausryhmää sen työstä Julkaisufoorumi-hankkeessa.

7. Seuraava kokous

Ei sovittu seuraavaa kokousaikaa. Kokoonnutaan tarvittaessa.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.15.

Ilkka Niiniluoto
puheenjohtaja

Janne Pölönen
sihteeri (kohdat 1-2, 4)

Otto Auranen
sihteeri (kohdat (3, 5-8)